

Sygn. akt III AUa 741/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SO del. do SA Jacek Chaciński
Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2019 r. w Lublinie

sprawy Stowarzyszenia (...) (...) w R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wydanie pisemnej interpretacji przepisów

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 7 czerwca 2018 r. sygn. akt VI U 358/17

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Radomiu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Jacek Chaciński Elżbieta Gawda Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska

III AUa 741/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy w Radomiu zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w R. do wydania interpretacji w sprawie wniosku Stowarzyszenia (...) (...) w R. z dnia 10 marca 2017 r. w kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym przez członków komisji prowadzących egzamin kwalifikacyjny. Sąd zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kwotę 1.116 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

W dniu 10 marca 2017 roku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wpłynął wniosek Stowarzyszenia (...) (...) w R. o wydanie pisemnej interpretacji przepisów w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Wnioskodawca poinformował, że prowadzi egzaminy stwierdzające kwalifikacje na stanowiskach pracy związanych z dozorem i eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci energetycznych. Składy osobowe członków komisji powoływane są przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. W ocenie Stowarzyszenia powołanie członków komisji egzaminacyjnej przez Prezesa URE nie rozstrzyga o podstawie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z art. 1, art. 21, art. 54 ust. 3 i art. 54 ust. 6 ustawy prawo energetyczne, przepisy wskazują, że „składy osobowe członków komisji egzaminacyjnych powołuje aktem powołania Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, a powołanie w tym trybie nie powoduje wystąpienia obowiązku objęcia ubezpieczeniem społecznym członków komisji kwalifikacyjnych”. W świetle powyższego, zdaniem wnioskodawcy, brak jest podstaw do podlegania składkom społecznym i zdrowotnym członków komisji egzaminacyjnych.

Decyzją z dnia 31 marca 2017 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wydania pisemnej interpretacji wskazując, że ustawa o swobodzie działalności gospodarczej przyznaje prawo uzyskania pisemnej interpretacji wyłącznie przedsiębiorcom w rozumieniu art. 4 tej ustawy. Wnioskodawca jest podmiotem wpisanym wyłącznie do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego, natomiast nie posiada wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Tym samym nie jest podmiotem uprawnionym do uzyskania pisemnej interpretacji przepisów.

Stowarzyszenie (...) (...) w R. zostało wpisane do Rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 15 października 2002 roku. Wskazując na informacje odwołującego, Sąd Okręgowy ustalił, że stowarzyszenie prowadzi działalność m.in.

w zakresie: organizowania sympozjów i spotkań specjalistycznych, opracowywania systemów energetycznych i koncepcji doboru urządzeń racjonalizujących gospodarkę zakładów, ekspertyz w zakresie gospodarki, wykonywania pomiarów i opracowania bilansów energetycznych, prowadzenia szkoleń BHP, przeprowadzania szkoleń i egzaminów dla osób chcących uzyskać świadectwo kwalifikacyjne uprawniające do eksploatacji określonych urządzeń energetycznych, opracowywanie świadectw charakterystyki energetycznej. W ocenie Sądu Okręgowego odwołujący prowadzi swą działalność w sposób zorganizowany i ciągły i można mu przypisać przymiot przedsiębiorcy.

Stowarzyszenie nie jest wpisane do rejestru przedsiębiorców KRS. Zgodnie ze statutem realizuje swoje cele m.in. przez prowadzenie innej działalności gospodarczej i pozagospodarczej sprzyjającej rozwojowi statutowych celów Stowarzyszenia.

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie „całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego” w tym dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i aktach organu emerytalnego.

Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie i zważył, że zgodnie z treścią art. 83d ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2017.1778 j.t.) organ rentowy wydaje interpretacje indywidualne, o których mowa w art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej w zakresie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, zasad obliczania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz podstawy wymiaru tych składek.

Zgodnie z art. 10 ust. 1, 2, 3 oraz 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U.2017.2168 j.t.) przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów,

z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie (ust. 1). Wniosek o wydanie interpretacji może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych (ust. 2). Przedsiębiorca we wniosku o wydanie interpretacji jest obowiązany przedstawić stan faktyczny lub zdarzenie przyszłe oraz własne stanowisko w sprawie (ust. 3).

W myśl art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest natomiast osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą (art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej).

W ocenie Sądu Okręgowego fakt, że powód jest stowarzyszeniem nie oznacza, że nie jest przedsiębiorcą, gdyż stosownie do art. 34 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 2017.210 j.t.) stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków. Statutowym celem stowarzyszenia nie może być prowadzenie działalności skierowanej na osiągnięcie zysku. Działalność statutowa i działalność gospodarcza są zaś odrębnymi rodzajami działalności (por. wyr. NSA z 27.05.2009 r., II FSK 163/08, LEX nr 513321). W konsekwencji w judykaturze przyjmuje się, że pomimo iż zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy prawo o stowarzyszeniach cele działalności stowarzyszeń mają charakter niezarobkowy, nie oznacza to, że stowarzyszenia nie mogą prowadzić działalności gospodarczej i to przynoszącej zyski (por. post. NSA z 8.06.2011 r., II OZ 480/11, LEX nr 1083757).

Jak wynika z § 10 ust. 11 statutu Stowarzyszenia (...) z dnia 29 listopada 1995 roku, Stowarzyszenie realizuje swoje cele m.in. przez prowadzenie innej działalności gospodarczej i pozagospodarczej sprzyjającej rozwojowi statutowych celów Stowarzyszenia.

W myśl art. 49 ust. 1 ustawy z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U.2018.986 j.t.) stowarzyszenia podlegają obowiązkowi wpisu do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, natomiast stosownie do art. 50 tej ustawy jeżeli podmiot wpisany do w/w rejestru podejmuje działalność gospodarczą, podlega obowiązkowi wpisu także do rejestru przedsiębiorców, z wyjątkiem samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej.

W ocenie Sądu Okręgowego wpis do KRS nie konstytuuje działalności gospodarczej, która jest faktem i kategorią o charakterze obiektywnym (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 27 maja 2009 roku, II FSK 163/08, LEX nr 513321). Nie można zatem wysnuć wniosku o posiadaniu lub nieposiadaniu statusu przedsiębiorcy z faktu, czy dany podmiot podlega, czy też nie podlega, wpisowi do rejestru przedsiębiorców. Status przedsiębiorcy nie zależy bowiem od uzyskania wpisu do rejestru, ale od podjęcia i wykonywania we własnym imieniu działalności gospodarczej lub zawodowej.

W sprawie konieczne jest ustalenie, czy stowarzyszenie wykonuje we własnym imieniu działalność gospodarczą wskazaną w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że odwołujący się taką działalność wykonuje, wynika to chociażby ze statutu. Tym samym stowarzyszenie jako osoba prawna, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą w sposób zarobkowy, zorganizowany i ciągły będzie uznane za przedsiębiorcę oraz będzie podlegało ustawie o swobodzie działalności gospodarczej, w zakresie wykonywanej działalności.

Z tych względów i na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł o kosztach procesu.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając wyrok

w całości i zarzucając:

- 1) naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 10 ust. 1 cyt. ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w zw. z art. 83d cyt. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i błędne przyjęcie, że pozwany ma obowiązek dokonać interpretacji z uwagi na uznanie, że wnioskodawca ma status przedsiębiorcy;
- 2) sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów procesu na rzecz pozwanego.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy wskazał, że podmiot wpisany wyłącznie do rejestru stowarzyszeń a nieposiadający wpisu do rejestru przedsiębiorców nie posiada statusu przedsiębiorcy w rozumieniu art. 10 ust. 1 cyt. ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Wnioskodawca nie wykazał też czy faktycznie prowadzi działalność gospodarczą. Nie przesądza o tym fakcie sam zapis w statucie stowarzyszenia.

Z tych względów pozwany uznawał apelację za uzasadnioną.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego jest w pełni uzasadniona, jednakże materiał dowodowy zgromadzony przez Sąd Okręgowy nie pozwala na merytoryczną ocenę trafności rozstrzygnięcia.

Przepis art. 10 ust. 1 cyt. ustawy o swobodzie działalności gospodarczej określa jednoznacznie podmiot, który może wystąpić z wnioskiem o interpretację jak i wskazuje przedmiot interpretacji. Uprawnionym do złożenia wniosku o wydanie pisemnej interpretacji jest wyłącznie przedsiębiorca, czyli osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą, a także wspólnik spółki cywilnej (art. 4 cyt. ustawy o swobodzie działalności gospodarczej). Z kolei przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym – art. 14 ust. 1 cyt. ustawy. Rację ma Sąd Okręgowy konstatując, że brak wpisu o jakim mowa w cyt. przepisie nie oznacza, że działalność gospodarcza nie jest prowadzona. Rozpoczęcie działalności jest bowiem faktem, polegającym na podjęciu czynności mieszczących się w ustawowej definicji działalności gospodarczej tj. podejmowaniu działań w celu zarobkowym w sposób ciągły, zorganizowany i na ryzyko przedsiębiorcy. Brak wpisu do ewidencji czy rejestru sam w sobie nie przesądza o braku statusu przedsiębiorcy. Wpis ma bowiem charakter legalizujący prowadzenie działalności gospodarczej a nadto tworzy domniemanie, że podmiot wpisany do ewidencji czy rejestru prowadzi działalność gospodarczą.

Statutowym celem stowarzyszenia nie jest prowadzenie działalności gospodarczej. Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych – art. 2 ust. 1 cyt. ustawy o stowarzyszeniach. Realizuje prawa obywateli do zrzeszania się, ma prawo wypowiedzania się w sprawach publicznych i może reprezentować interesy zbiorowe swoich członków wobec organów władzy publicznej – art. 1 cyt. ustawy.

Cytowany przez Sąd Okręgowy art. 34 cyt. ustawy stwarza jedynie możliwość

prowadzenia przez stowarzyszenie działalności gospodarczej, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Dochód z tej działalności służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków – art. 34 cyt. ustawy. Z przepisu tego jak również z powtarzającego treść przepisu statutu stowarzyszenia nie można automatycznie wyprowadzić wniosku (na co wskazuje Sąd Okręgowy) że apelujący działalność taką prowadzi.

Stowarzyszenie podlega obowiązkowi wpisu do rejestru stowarzyszeń a jeżeli podejmuje działalność gospodarczą to podlega również wpisowi do rejestru przedsiębiorców – art. 49 ust. 1 i art. 50 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz.U. z 2016 roku, poz. 687).

Wnioskodawca bez wątpienia nie został wpisany do rejestru przedsiębiorców a zatem, o ile faktycznie prowadzi działalność gospodarczą, nie zalegalizował jej. Fakt ten pozostaje bez znaczenia dla oceny czy działalność jest rzeczywiście prowadzona, jednakże wystąpienie z wnioskiem o wpis działalności gospodarczej oraz dokonanie takiego wpisu przez właściwy organ, nie może być zasadnie pomijane w ocenie istnienia i funkcjonowania działalności gospodarczej bądź też przy analizie, czy określone działanie zakwalifikować można jako działalność gospodarczą (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 maja 2009 r. II FSK 163/08).

W sprawie niniejszej Sąd Okręgowy nie zbadał czy wnioskodawca, mimo braku wpisu do rejestru przedsiębiorców, rzeczywiście prowadzi działalność gospodarczą, zdefiniowaną w treści art. 2 cyt. ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i na czym działalność ta polega. Sąd Okręgowy na podstawie statutu, pism wnioskodawcy i wyjaśnień prezesa zarządu, które to wyjaśnienia nie są dowodem w sprawie, przyjął, że działalność taka jest prowadzona. Aczkolwiek słusznie Sąd I instancji zważył, że działalność statutowa i działalność gospodarcza są odrębnymi rodzajami działalności stowarzyszenia to jednak rozróżnienia takiego nie przeprowadził. Skąpy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozwala na ustalenie czy faktycznie, w jakim czasie i w jakim zakresie wnioskodawca prowadził czy też nadal prowadzi działalność gospodarczą, rozumianą jako zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa wykonywana w sposób zorganizowany, ciągły i na ryzyko przedsiębiorcy.

Tym samym Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż nie zbadał czy stowarzyszenie ma przymiot przedsiębiorcy a tym samym czy mogło skutecznie wystąpić o wydanie pisemnej interpretacji. Powyższy istotny brak w ustaleniach Sądu skutkuje uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy zbada czy wnioskodawca ma status przedsiębiorcy a zatem czy, od kiedy, w jakim zakresie, stale w sposób ciągły i zorganizowany prowadzi działalność gospodarczą, mimo braku wpisu do rejestru przedsiębiorców. Sąd będzie miał na uwadze treść art. 10 ust. 2 cyt. ustawy, który stanowi, że wniosek o wydanie interpretacji może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych a zatem nie dotyczy zdarzeń przeszłych. Sąd zbada też i wykaże różnice między działalnością statutową a ewentualną działalnością gospodarczą stowarzyszenia, pamiętając, że ciężar dowodu spoczywa na wnioskodawcy. Dopiero zbadanie powyższych okoliczności pozwoli na udzielenie odpowiedzi czy organ rentowy był zobligowany do wydania decyzji dokonującej indywidualnej interpretacji.

Z tych względów i na mocy art. 386 § 4 k.p.c., mając też na uwadze treść art. 108 § 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.